

TÜRKİYE'DE KÜRESEL ISINMADAN EN ÇOK ETKİLENEN BÖLGE ÇUKUROVA

Çukurova'nın zor yılı

Tarım sektörü Türkiye için her zaman ekonominin taşıyıcısı ve üretim ilişkilerinin belirleyicisi olmuştur. Ancak tarım son 25 yıldır çözülme süreci yaşıyor. Bugün gelinen noktada tarımsal yapı ve tarımsal işletmeler, kurumlar cumhuriyet tarihinin en zor dönemini yaşıyorlar. Tarım kaynaklı göç ve işsizlik tarihimizin en dayanılmaz, kaldırılmaz seviyesine ulaşmış durumda. Aslında tarımın ve kırsal kesimin sorunları bugünlerde yalnızca ekonomi-politikalarından kaynaklanmıyor. Bu yıl ki Dünya Ekonomik Forumu'nda altı çizildiği gibi "küresel ısınma" insanlığın şimdiye kadar başına gelen en büyük belalardan biri olacak. Dünya Ekonomik Forumu'nda dünyayı yönlendirenlerin tespit ettiği 23 temel riskin ve üç felaket senaryosunun çıkış noktalarında hep "küresel ısınma" var.

Şimdiye değin "başımıza ne zaman gelecek, gelirse ne olacak" diye sorduğumuz "küresel ısınma" felaketi kapımızı çaldı bile. Ve gelirse nasıl olacak sorusunun yanıtını da şu günlerde alıyoruz. Çukurova'da buğday ekilen ve pamuğa sermaye yapılan tarlalar umutsuzca, daha ekinler yeşermeden, sürülüyor. Trakya'da ve Ege'de de şimdilerde düşmeye başlayan yağışlar çiftçi için çok geç. Bazı büyük kentlerimiz su sorununun yaşamaya başladılar bile. Bu yaz su sorunu büyüyerek devam edecek. Aslında bu sorun yalnız Türkiye'nin de sorunu değil, tarım dan elde edilen gelir dünyada da azalmakta ve küresel ısınma dünyanın her yerinde çiftçileri vurmaktadır.

AVRUPA ISINIYOR

Doğal Hayatı Koruma Vakfı tarafından (WWF) yapılan bir araştırmaya göre, Avrupa kentlerinde sıcaklık 1970'li yıllardan beri giderek artıyor. Yaz aylarında Avrupa kentlerinde sıcaklık ortalama 2,2 santigrad artmış. Küresel ısınmanın temel nedeni ise, atmosfere kömür ve gaz yakan enerji santrallerinden ve otomobillerden salınan sera etkisi yaratan gazlar, özellikle de karbondioksit. Küresel ısınmanın kentlerdeki sıcaklığın artmasında etken olabileceğini bildiren WWF, ayrıca artışın Birleşmiş Milletlerin tahmininden yüksek olduğunu belirtiyor.

Tarım ve hayvancılık iklim değişikliğinden genel olarak olumsuz etkilenecek ve hali hazırda etkilenen bir sektördür. Bir FA-O çalışmasının bulguları; iklim değişikliğinin 2050 yılında Afrika'nın pek çok yerinde kuraklığa neden olacağı, 30 milyon Afrikalının daha o tarihe kadar kıtlıktan etkileneceğine işaret etmektedir.

Küresel ısınma çölleşmeyi beraberinde getirmektedir; Uzmanlar: "ABD'de, toprakların yüzde 30'u çölleşmeden etkileniyor. Latin Amerika ve Karayipler'in dörtte biri çöl veya kurak arazidir. İspanya'da toprakların yüzde 31'i ciddi çölleşme tehdidi altında. ABD'deki aşırı kuraklıklar ve Güney Avrupa'daki su kıtlığı, kuzey yarım küredeki durumun ciddiyetine işaret etmektedir. Çin'de 1950'lerden beri, kum birikintileri ve çöllerin genişlemesi 700 bin hektar işlenen arazinin, 2,5 milyon hektar meranın, 6,4 milyon hektarlık orman, ağaçlık arazi ve çalılık alanın yok olmasına neden olmuştur. Çöle dönüşen toprakların tahmini yıllık yayılma oranı 1970'lerde bin 560 kilometrekareyken, 1980'lerde 2 bin 100, 1990'lar ile 2000 arasında ise 3 bin 436 kilometrekaredir. Birçok, köy çöllerin yayılması, kum sürüklenmeleri, kum fırtınaları nedeniyle yok olmuştur." "Tahminler dünyada 2025 yılında, 1990 yılına oranla çok daha az işlenebilir arazi

kalacağına işaret etmektedir. Dünyadaki tüm arazilerin yüzde 30'u çölleşme nedeniyle tahrip olmuştur" diyor.

Çölleşen arazilerde artık ne kekik, ne o kekiği yiyerek beslenen koyun ve keçiler ne de çiçekten çiçeğe dolaşacak börtü böcek var. Ama çölleşen arazilerde avuçlarınızı her daldırdığınızda doldurabileceğiniz kum, her rüzgâr esişte yüzünüzde kum tanecikleri ve yüzünüze çarpan alazdan başka bir şey yok.

Çölleşme insanları yerlerinden ediyor. Bu anlamda dünyada yaklaşık 24 bin köy tehdit altında. 1,400 km demiryolu, 30 bin kilometre karayolu, 50 bin kilometre kanal ve su yolu, 250 milyonu aşkın insan çölleşmeden etkilenebilecek durumda.

BİR MİLYON YILIN EN SICAĞI

Ömer Madra, NASA'dan James Hanson'un gezegenimizin 1 milyon yıldan beri en sıcak yılını yaşadığını söylediğini aktarıyor. Ayrıca bilim insanı J. Lovelock ise "artık iş işten geçti, ne yapsak boş, Kuzey Kutbunda bir 500 milyon kişi kalırsa kalır, gerisi için yapacak bir şey yok diyor. Evet; durum böyle sürerse yeryüzünün üçte biri iklim değişikliği nedeniyle çölleşecek...

Tarım sektörü de bir yandan iklim değişikliğinden olumsuz etkilenirken diğer yandan iklim değişikliğine kaynaklık etmektedir. Tarımın küresel ısınma karşısındaki bu ikili durumu, tarımda uygulanan tarımsal üretim modeli ile yakından ilgilidir. Yani tarımda uygulanan tarımsal üretim modeli, iklim değişikliğinin yaygınlaşmasını önleyebilir

de, şiddetlendirebilir de. Endüstriyel tarım modeli bugün küresel ısınmanın en önemli nedenlerinden birisi. Sürdürülebilir köylü tarımcılığı (organik tarım) endüstriyel tarıma alternatif ve doğa dostu olmasına karşın kapitalizmin görmezden geldiği bir modeldir.

ÇUKUROVA'NIN DERDİ KATMERLİ

Ülkemizde 20 yılı aşkın bir süredir IMF kaynaklı ekonomi politikalarının kurbanı olan tarım şimdi küresel ısınmanın kısıcında. Çukurova bölgesi ise bu katmerli deritten en çok etkilenen bölgelerden birisi.

ÇUKUROVA kuraklıktan kavruluyor. Adana böyle kuraklığı yaşamayan neredeyse 60 yıl oldu. Çok değil daha 3 ay önce yağın yağmurlar pamukta kaliteyi düşürdü, pamuk üreticilerine zarar ettirdi. Şimdi de pamuk öncesi, pamuğun ekiminde sermaye olarak kullanılan buğday kuraklıktan yeşeremiyor, yeşerenler ise sararıyor. Anlayacağımız yağmurlar yağacağı zamanı şaşırdı; yağmur, zamansız yağdı zarar ettirdi, şimdi tam zamanı yağmıyor, batıracak çiftçiyi.

Çukurovalı çiftçiler harcama yapıp ürünü almadan buğday tarlalarını sürmek zorunda kalabileceği için kederli, uykusu kaçmış durumda. Çünkü bazı çiftçiler buğdaydan elde ettiği geliri pamuk yetiştirmede sermaye olarak kullanıyordu. Şimdi kuraklık nedeniyle bu geliri kaybedecek olan çiftçiler tefecinin eline düşeceği için endişeli. Ülkemizin tahıl ambarı, beyaz altın pamuğun diyarı Çukurova'da çiftçilerin "eli böğründe"!

Sözü daha fazla dolaştırmayalım. Çukurova'yı hem Çukurovalı, hem çiftçi hem de Ziraat Mühendisleri Odası Adana Şube Başkanı olan Ayhan Barut ile Karataş'lı çiftçilerden dinleyelim.

ADANA ZMO BAŞKANI AYHAN BARUT:

Çukurova ülkemizin en önemli tarımsal üretim merkezidir. Çukurova denilince ilk akla gelen isim Adana'dır. Başta Adana olmak üzere tüm Çukurova'da bu yıl kuraklık tehlikesi yaşanmaktadır. Meteoroloji uzmanlarına göre 1940 yılından beri böyle bir kuraklık yaşanmamıştır. Yaklaşık 70 gündür bölgemize yağmur yağmamaktadır. 70 gün önce bölgemizde sel felaketi yaşanırken 70 gün sonra kuraklık yaşanmaktadır. Bölgemizde 70 gün önceki süreçte aşırı yağışlar nedeni ile hasadı yapılmakta olan pamuk, mısır, soya, yerfıstığı gibi ürünler önemli ölçüde zarar görmüştür. Özellikle pamukta ürün kalitesi 1. sınıftan 3. ve 4. sınıfa düşmüş fiyatlar ise 0,66 YKR'den 0,40 YKR'ye gerilemiştir.

Ancak daha sonra 70 gündür oluşan yağışsız süreç bölgemizde başta Buğday, Narenciye, yaş Sebze-Meyve olmak üzere tarım sektörü ve tarım ürünlerini büyük sıkıntı içerisine girmiştir.

Küresel ısınmanın ilk işaretleri sayılabilecek bu durum sektörü olumsuz etkilemektedir. İnsanlığın doğayı ve çevreyi kirlettiğini, ABD'nin KYOTO antlaşmasını imzalamadığını ve nükleer sanayinin çevreyi kirlettiğinin acısını, emeği ve alınterini döken ziraatçiler çekmektedir.

Ülkemiz dünyada su fakirleri ülkesi arasındadır. Ülkemizin su kaynak rezervleri 115 milyar m³'tür. Kişi başına düşen su miktarı 1.3001113. Su rezervi zengin olan ülkelerde ortalama kişi başına düşen miktar 10.000m³ 'tür. Bu durum ülkemizin su fakiri olduğunu gösterir. Buradan hareketle her damla suyun ülkemiz için önemi büyüktür. Bölgemizde de şu anda su sıkıntısı yaşanmaması için yağışların olması ve dağlık kesimlerde karların yağması gerekir. Bölgemizde şu an topraktan çıkmış olan buğday ile daha sonra kuru toprağa ekilmiş çimlenmeyi bekleyen buğday tohumları yağmurla buluşmayı beklemektedir. Yağmurun yağmaması biraz daha uzun sürerse topraktan çıkan buğdaylarda sararma ve kurumalar oluşurken, toprakaltında kalan buğdayların hem hasatı gecikecek hem de sürümleri oluşmayacaktır. Bu durum rekolteyi direkt olarak düşürecektir.

Ayrıca yağmurların yağmaması ve barajları besleyen dağlardaki karların oluşmaması su kıtlığı yaratırken yaz dönemi ekilecek olan pamuk, mısır, soya, ayçiçeği ve yerfıstığı ile yazlık yaş sebze meyvede risk altına girecektir.

NE DEDİLER?

HACI MUSA KILIÇ: Helvacı Köyü / Karataş-Adana

ACİLEN yağmur bekliyoruz. Aksi taktirde tarlaları geri sökeceğiz. Buğday bizim yaz dönemi finans kaynağımızı oluşturmaktadır. Eğer Buğday yetiştiremezsek bu yıl bizim için çok zorlu geçecektir.

ABDULLAH AKSOY: Hacıhasan Köyü/Karataş-Adana

ÇİFTÇİ olarak zaten zordayız. Geçen yıl hiçbir ürünümüz para etmedi. Bunun üzerine birde kuraklık eklendi. Durumumuz çok zor, bizleri zorlu bir yıl beklemektedir. Üretici olarak destek bekliyoruz.

ZİYA PAŞA KILIÇ: Helvacı Köyü/Karataş - Adana

BİR söz var "Çiftçilerin karnını yarmışlar kırk tane bu yıl çıkmış" yani biz çiftçiler her yeni sezona başlarken yeni bir umutla başlarız. Ama her yıl ayrı bir hayal kırıklığı, ayrı bir tecrübe, ayrı bir zarar yaşarız. Bu yılda bizler için çok zor. Şu an çok masraftayız ama daha buğdayı topraktan çıkaramadık. Toprağın altında yağmur bekliyoruz.

TRAKYA VE MARMARA SUSUZLUK VE KİRLİLİĞİN PENCESİNDE

Yağdır Mevla'm su!

Trakya bölgesi Türkiye'nin en verimli, en yoğun hasat alınan toprakları ile örülü idi. Ama artık değil. Ergene nehrinin suladığı topraklar ilk önce sanayi kirlenmesine uğradı. Verimli buğday ve ay-çiçek tarlaları sanayi atıklarına kurban edildi. Şimdi Edirne'nin yaşam kaynağı Tunca ve Trakya ovasının yaşam kaynağı Ergene zehir akıtıyor. Ama şimdilerde de Trakya küresel ısınmadan en çok etkilenen bölgelerden biri. Çiftçi kirli akarsu sularıyla sulama yapamadığı için yağmura muhtaç. Ama tarlaları doyuracak yağmur eskisi gibi toprağa düşmüyor. Trakya çiftçisinin hiç tadı yok. Ürününe son yıllarda yükselen girdi maliyetlerini kaldıracak fiyat verilmiyor. Trakya-Birlik'ten beklentilerini alamıyor. Buğday fiyatı maliyeti kurtarmıyor. Topraklarını sanayiciye satacak, ama onları alacak sanayicide eskisi gibi ortalarda yok artık. Trakya'da yaşanan kirlilikle ilgili sivil toplum örgütleri ve Trakya halkı da sesini yükseltmeye çalışıyor. Ama şimdilerde yaşanan küresel ısınma sonucu olan kuraklık başka bir şey. Trakyalı bunun derde dert ekleyen yeni bir bela olduğunu düşünüyor.

ELFUN KARATAŞ ANLATIYOR

"Geçtiğimiz Nisan ayında Bulgaristan baraj kapaklarını açmış, Edirne sele teslim olmuştu. Meriç, Tunca ve Arda nehirleri "taşkınlık" yapmıştı. Taşkınlığın nedeni Bulgaristan'ın belayı kendi ülkesinden savuşturmak için baraj kapaklarını açmasıydı! Edirne kelimesinin tam anlamıyla bir felaket yaşıyordu. Türkiye'yi yönetenler de felaketin nedeni teşhis etmiş; faturayı nehirlerin söz dinlemez taşkınlığına ve Bulgaristan'ın baraj kapaklarını açmasına kesmiş, "günü kurtarmışlardı". Ne de güzel anlatıyor Elfun Karataş değilmi; yine ona kulak verelim: "Nehirler özgür akarlar, evrendeki her şey gibi. Akışı kontrol edemezsiniz, akışı durduramazsınız. Yalnızca bir süre engelleyebilirsiniz. Ta ki, tüm birikmiş gücüyle tekrardan, önüne çıkan tüm engeli yutarak akana kadar. Tıpkı Edirne'de ve dünyadaki diğer birçok yerde olduğu gibi. Tıpkı,

"uygar" refah ve kalkınma anlayışımızın insanlık olarak "akışımızı" bir süreliğine engellemiş olmasına karşı, çok yakında tüm birikmiş gücüyle tekrar akmaya başlayacak insanlığımız gibi..."

Yıllar önce Ergene Nehri çarpık kentleşmeye, sözde sanayiye kurban edilmiş, çiftçiler sulama suyundan yoksun bırakılmıştı. Ardından bir de IMF ve Dünya Bankası'nın ürün fiyatları için dünya fiyatlarının baz alınması yani maliyetlerin altında belirlenmesi buyruğu gelmişti. Bu buyruğun sahipleri ile küresel ısınma suçluları aynı. Söz Trakyalı çiftçilerde:

NEVZAT UĞUR HASAN KARAGÖZ:

Ayçiçeği-Sen Hububat-Sen

Genel Başkanı Genel Sekreteri

ŞEKERPANCARININ azaltılması kuraklık nedeni. Geçtiğimiz yılın baharında sel taşkınından muzdarip olan biz Trakyalı çiftçiler, bu yılın kışında da bu kez ihtiyacımız

olan suya erişememekten dolayı sıkıntılı günler yaşıyoruz. Bu nedenle kaygılanıyoruz. Trakya bu yıla kadar görülmemiş bir kış mevsimi geçirmektedir. Kışın en soğuk ve karlı geçmesi gereken ocak ayı bile kurak ve mevsim normalinin üstünde seyreden hava sıcaklığıyla geçmekte. Gölletler-de su seviyesi düşük, geçen yıla oranla neredeyse yarı yarıya. Her yıl çeltik ekimi yapıp yapamayacağımıza su seviyesine bakarak karar veren

---

biz çiftçiler kaygılı bir bekleyiş içerisindeyiz. Dolayısıyla çeltik ekimi öncesi için yaptığımız ve yapmamız gereken hazırlıkları yapıp yapmamakta kararsız kalmış durumdayız. Buğdayını toprağa saçıyan çiftçiler olarak kaygılıyız. Acaba

yağmur yağacak mı?

Acaba bu kuraklık bu yıl bizi iyiden iyiye bitirecek mi? Anlayacağınız acabalar beynimizi kemirmektedir. Yıl yıldan daha kötü gittiği bu son on yılda ne yapacağımızı bilemez bir durumdayız, şaşkınsınız. Ayçiçeği üreticileri toprağa yağmur düşmediğinden bu yıl ayçiçeği ekip ekmemekte şu an tereddüt geçiriyor. Ama onlar için daha zaman var. Yani ayçiçeği ekimi gelecek günlerdeki yağacak yağmura bağlı. Yağmur yağacak ki, toprak suyu depolasin, tohumunu saçtığımız ayçiçeğini beslesin ve gür-leştirsin.

Trakya iyi şekerpancarı üretiminin yapıldığı bölgelerden biriydi. Ancak uluslararası nişasta bazlı şeker şirketlerinin yaptırımıyla şekerpancarı üretimine bilindiği gibi kota getirildi. Trakya aynı zamanda hayvan yetiştiriciliğinin yoğun olarak yapıldığı bir bölgemiz. Hayvan yetiştiricileri şekerpancarı küspesini hayvan yemi olarak kullanıyorlardı. Bu girdiden hayvan yetiştiricileri uygulanan kota nedeniyle mağdur oldu.

En önemlisi de; bir dekar şekerpancarı tarlasının sağladığı oksijen üç dekar çam ormanının sağladığı oksijene eşit. Şekerpancarı üretimine uluslararası şirketlerin baskısıyla getirilen bu kota sonucu ekilemeyen şekerpancarı Türkiye'nin eko dengesini olumsuz etkilediğini ve bu kuraklıkta şekerpancarı ekiminin azaltılmasının payı olduğunu düşünüyoruz.

Bu kuraklık bölgemizdeki hayvan yetiştiricilerinin meralardan yararlanma süresini kısaltacağını ve yetiştiricilerimizin meradaki otların zayıf olması sebebiyle kapasite kullanımının azalacağını düşünüyoruz. Biz Hububat Üreticileri ile Ayçiçeği Üreticileri Sendikaları olarak akılcı yolun, doğayla dost üretim biçimine dönülmesinde olduğunu düşünüyoruz.

NEDİM KARATAŞ: Orhaniye Köyü / Keşan

KİŞ mevsiminin bu şekilde devam etmesi bizi düşündürmekte. Böyle giderse toprak yeterli suyu depolaya-mayacak. Sezonda ekeceğimiz bitkilerin yetişmesini olumsuz yönde etkileyecek. Verim düşecek, fiyatlar da düşük olduğu için aile ekonomimizi etkileyecek. Sulamaya kalksak bütün arazilerimiz sulama kapsamında değil.

Kaldı ki sulanabilecek olanları da su kıtlığından dolayı sulayamayaca-ğız. Ayrıca sulamanın da artı maliyeti var. Buğdaylarımızın şu anda suya ihtiyacı yok. Ancak hava sıcaklıkları mevsim normallerinin üstünde seyrettiği için uzadılar. Kardeşleşmeye başladılar. Önümüzdeki aylarda hava değişir, ayazlar olursa çürüme olayları olabilir diye endişeleniyoruz.

Gübre atılacak seviyeye geldiklerinden gübre atanların ileride ayaz ve don olayı yaşanırsa yaprak kısmı öleceğinden atılan gübre de boşa gideceğinden tekrar gübre atma maliyeti arttıracaktır. Mevsimin kurak gitmesi devam ederse ilkbaharda ekim yapmamız zorlaşacaktır.

SEDAT DÖNMEZ:

Yeni Muhacir Kasabası / Keşan

MEVSİMİN bu şekilde kurak geçmesi, çeltik üreticileri açısından tehlike demektir. Trakya'da iki yüz elli üç yüz dekar çeltik ekimi yapılmaktadır. İhtiyacın büyük bölümü

---

buradan karşılanmaktadır.

Ancak bu ürünün yetişmesi için su şart. Aldığımız duyumlara göre göletlerdeki su seviyesi geçen yılın bu ayına oranla yarı yarıya düşüktür. Bu durum bizi kara kara düşündürmektedir. Ekim için hazırlıklarımızı yapmamız gerekirken bu durumdan dolayı yapamıyoruz. Ekim, göletlerdeki su durumuna göre yapılmaktadır.

Oysa bizim Edirne il sınırlarını boydan boya geçen Meriç Nehri'miz var. Yıllardır Meriç Nehri'nden beslenecek barajlar yapılmış olsaydı bu gün en azından bizim için bu sorun ortadan kalkardı. Bu yatırımların yapılması için daha ne kadar beklenecek?

Yetkililerimiz bu sudan tarımda sulama alanlarımızı çoğaltmayı düşünmüyorlar mı? Meralarda ot yetişmeyecek, çabuk tükenecek.

AHMET GÖK: Karahisar Köyü / Keşan

KURAK ve sıcak geçen kış mevsimi böyle devam ederse bundan hayvan yetiştiricileri de olumsuz etkilenecektir. Yeterli su depolamayan topraktamerada beslenen hayvanlarımız için yeterli ot yetişmeyecek ve çabuk tükenecektir.

Ayrıca hayvan yemi olarak ekeceğimiz bitkilerin yetişmesini olumsuz etkileyecektir.

Su sorunu yüzünden sulamada sıkıntıları yaşanacaktır. Bu da hayvan yemi bitkilerinde verimi düşüreceğinden hazır yeme yüklenilecek bu durum da bize artı ekonomik yük getirecektir.

Bu durum da göstermektedir ki bundan sonra iklime dayalı su kaynaklarımızı daha akılcı ve tasarruflu bir anlayışla kullanmamız gerekir.

SABAN TOPÇU: Küçükdoğanca Köyü / Keşan

BİZLER üreticiler olarak yıllardır hükümetlerin maliyetlerin altında uyguladığı fiyatlarla zaten darbe üstüne darbe yiyoruz. Bu yıl öyle görünüyor ki iklimden dolayı da darbe yiyeceğiz. Böyle giderse ne ekeceğimizi ve nasıl ve neyle ekeceğimizi bilemez olduk. Böyle giderse verimden, fiyatlardan yediğimiz darbeleri desteklemelerden de bir o kadar yiyoruz.

Şöyle destekliyoruz böyle destekliyoruz diye nutuk atıyorlar ancak destekler yetersiz olduğu gibi zamanında da ödenmiyor. Bu gün buğday, ayçiçeği, süt vb. desteklerini hala almış değiliz. Hadi doğadan kaynaklanana anlıyoruz. Kuldun gelene ne demeli.

» **ZMO İstanbul Şube Başkanı:**

Ahmet Atalık

ABD, Kyoto Protokolü'nü imzalamayarak atmosfere sera gazı yayan şirketlere destek oluyor. Aynı ABD ve gelişmiş diğer ülkeler endüstriyel tarımı kollayıp, geliştirmekten yana tutum alıyor. Endüstriyel tarım ise küresel ısınmanın ilk beş nedeni arasında sayılıyor. Başka bir deyişle, küresel ısınmaya sebep olanlar orta yerde duruyor. Bu konuda Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı Ahmet Atalık'ın görüşleri önemli olduğu kadar çarpıcı da...

Tarım, üstü açık fabrika olması dolayısıyla iklimdeki değişikliklerden doğrudan etkilenmektedir. Tarımın küresel ısınmadaki payının %3 civarında olduğu belirtilmektedir. Ancak, küresel ısınmanın etkilerinden en fazla etkilenen sektörlerin

---

başında gelmektedir. İnsan eliyle oluşturulan sera gazları artık belirgin bir şekilde kuraklık, seller ve şiddetli fırtınalar olarak kendini göstermeye başlamıştır. Tüm bu faktörler tarımsal üretimi ve verimliliği düşürmektedir. Sadece atmosferdeki değil, arazi örtüsü ve arazi kullanımındaki değişiklikler de küresel ısınma üzerinde etkilidir. Örneğin ormanların yok edilmesi, çölleşme ve çarpık kentleşme de iklim değişikliği açısından önemlidir. Ormanlar karbon yutak alanıdır, yok edilmeleri en önemli sera gazı karbon dioksitin atmosferde artmasında etkilidir. Kentlerdeki beton ve asfaltlar gün boyu güneş ışınlarını emer ve gece dışarı verirler. İstanbul gibi sağlıklı kentlerde düzensiz ve yüksek binaların rüzgâr yollarını tıkaması nedeniyle bu kentler gündüz 1°C, geceleri de 6°C'ye kadar kırsal kesimlerine göre daha sıcak olabilmektedir. Bu da enerji tüketimini arttırmaktadır. Enerjinin de genellikle küresel ısınmaya neden olan fosil yakıtlar kullanılarak elde edildiğini unutmamak gerekir.

Denizlerimiz de ısınıyor. Balık popülâs-yonlarımız ve türleri değişiyor. Buzulların erimesiyle deniz seviyelerinde yükselme gözleniyor. Dünyanın birçok yerinde denizin içine giren deltalar ve alçak kıyı düzlükleri sular altında kalarak tarım alanları daralacak.

Günümüzün modern tarımı da küresel ısınma üzerinde doğrudan etkilidir. Zira ekim, dikim, ilaçlama, hasat vs. makineleri fosil yakıtla çalışmaktadır. Makineli tarımda toprak daha fazla ve derin işlenebilmekte, organik maddenin çürümesi hızlanmakta, bu da atmosfere daha fazla karbon dioksit dahil olmasına neden olmaktadır. Yine organik maddenin bozulması ve hayvanların sindirim yan ürünü olan ve karbon dioksitten 20 kat daha fazla ısı tutabilme özelliği olan metan atmosfere dahil olmaktadır.

İnsanoğlu yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmediği sürece bu felaketi en ağır koşullarla yaşayacaktır.

EGE'DE ÜZÜM REKOLTESİ HER YIL DÜŞERKEN ZEYTİNİN DE KİŞ SÜRGÜNÜ VERMESİ TEHLİKEYE GİRDİ: Ege'de su ve toprak insana küsüyor

Küresel ısınma Ege'yi artık zeytin, incir, üzüm, tütün toprağı olmaktan çıkıyor. Üreticiyi yükselen maliyetler toprağı da kuraklık küstürüyor Zeytin ağaçları bu yıl kış sürgünü vermeyecek. Binlerce yıllık zeytin toprakları ile zeytin ağacının arası açılıyor Ege'de. Bu sayfayı Ege'li zeytin üreticilerine, ürün sendikası temsilcilerine ayırdık.

2005 yılında iklim koşulları sert geçti. Bunun sonucu 2006 yılında üzüm rekoltesi yüzde 30-40 civarında düştü. Aynı yıl fiyatlar maliyetlerin altında belirlendi. Hem doğadan hem de fiyat politikalarından olumsuz etkilenen pamuk, zeytin, tütün, yağ ve kuru üzüm üreticileri her geçen gün yoksullaşılıyor/yoksullaştırılıyor. Üzümcüler bu olumsuzlukların dışında ayrıca her yıl tüccarlar tarafından dolandırılıyorlar. Egeli üreticilerin böylesine sahipsizliği ve yalnızlığının yanında bölgede süren kuraklık üreticileri sadece endişelendirmiyor, korkutuyor da... Şimdi de Ege'de üzüm üreticileri arasında örgütlü olan Üzüm-Sen'in Genel Başkanı Ali Bülent Er-dem'e sözü bırakalım.

ENDÜSTRİYEL TARIM GÜNAHSIZ DEĞİL

Küresel ısınmanın neden olduğu felaketler daha sık aralıklarla medyada yer alıyor. Bu yıl ülkemizde de 30 yılın en sıcak ve kurak kışının yaşanıyor olması küresel ısınmanın bir etkisi olarak değerlendiriliyor. Belki de insanlarımız tehlikenin boyutunu daha yoğun hissederek endişeleniyor. Elbette en endişeli olanlar da çiftçiler ve köylüler. Çünkü çevre faktörleri tarımsal üretimi doğrudan etkiliyor ve bu yıl yaşanan kuraldık tarımı vuruyor. Yıllardır IMF ve Dünya Bankası kaynaklı tarım politikaları nedeniyle vurgun yiyen, ayakta kalmakta zorlanan, her yıl binlerce-sinin topraklarını terk etmeye tarımsal üretimi bırakmaya zorlanan çiftçiler, bu yıl da "doğal" felaketle karşı karşıya. Bilim insanları küresel ısınmanın ortaya çıkardığı iklim değişikliklerinin ve felaketlerin doğal değil "insan-yapımı" olduğunu söylüyorlar. Doğruyu söylemek gerekirse tarımın kendisi de bu konuda hiç masum değil. Tarım küresel ısınmaya neden olan sera gazlarını yaratan kaynaklardan biri. Tabii ki, burada sorulması gereken soru "hangi tarım" olmalıdır. Cevabı ise nettir, endüstriyel tarım.

Sera gazlarının %80'ini yayanların endüstrileşmiş ülkeler olduğu biliniyor. Kar elde etme hırsı bütün doğal yaşamı etkiliyor. Daha fazla kar elde etmek amacıyla endüstrinin tarıma müdahale etmesiyle doğayla dost tarımsal üretim biçimleri terk ediliyor, terk ettiriliyor. Tarımı şirketleştirerek daha yoğun tarım teknikleri, yüksek enerji, kimyasal gübreler çevre üzerinde olumsuz etkiler yaratıyor. Toprağın devamlı ve derin kazılarak, aşırı kimyasal kullanılarak yıpratılması, plantasyonlar oluşturmak amacıyla ormanların katledilmesi, tek ürün ekilerek, tohumları sertifikalandırarak, patentleyerek biyoçeşitliliğin yok edilmesi, yeraltı ve yerüstü sularının kirletilmesi, hayvancılığın bitkisel üretimden kopararak daha yoğun yapılması doğanın dengesini bozuyor. Üstelik bütün bu teknikler, çok uluslu şirketlerin ve onların yerli ortaklarının daha çok kâr elde etmek amacıyla yapılmasına karşın insanlığın aç kalma tehdidi altında olduğu söylenerek yapılıyor.

Halbuki endüstri tarıma bu kadar müdahale etmemişken çiftçiler ve köylüler tarımsal üretimlerini risk altına atmamak amacıyla tek ürün uygulaması yapmıyorlar, çeşidi bitkileri tarlalarına ekerek doğal felaketler karşısında kendilerini sigorta altına alıyorlardı. Yine tarımda kullandıkları girdileri bizzat tarımın içersinden elde ediyorlar ve hatta çekici gücü kendi hayvanlarıyla sağlıyorlardı. Doğayla dost bu üretim tarzıyla sağlıklı gıdalar yaratıyorlardı. Bugün bile "dünyada 1 milyar 300 milyon aktif tarım çalışanınin sadece birkaç on milyonu traktör kullanırken yaklaşık olarak %25 'ine tekabül eden 350 milyonu hayvan çekim suretiyle, yaklaşık bir milyarlık kesimi ise yalnızca kol gücüyle üretim yapmayı sürdürmektedir. " . Görüldüğü gibi küresel ısınmaya neden olan gazları üreten çiftçilerin çoğunluğu değil tarımı kar elde etmek amacıyla yapan şirketlerdir. Yani bir yanda kendi kültürlerini sürdürmek isteyen kadınıyla erkeğiyle doğal kaynakların sürekli kullanımını savunan sağlıklı gıdalar üreterek yaşamlarını sürdürmek isteyen çiftçiler, diğer yanda ise büyük ölçekli yoğun tarımsal yöntemlerin kullanıldığı "Serbest Ticaret" e ve ihracata dayanan, gıda güvenliğini ve güvencesini ortadan kaldıran, çiftçileri insanca bir yaşam sürmenin mutluluğundan yoksun bırakan ve küresel ısınmaya neden olan endüstrileşmiş üretim. En-düstrileşmiş ülkelerde tarımsal istihdam %2-5 düzeylerindeyken, yoksul ülkelerde % 70'lere kadar çıkmaktadır. Ne yazık ki küresel ısınmanın vuracağı çiftçilerde doğayla dost üretimi yapan bu küçük çiftçilerdir. Küçük üreticilerin varlığı doğayla barışık bir tarımsal üretim için avantajdır. Hepimiz biliyoruz ki; ülkeyi yönetenler tercihlerini endüstriyel tarımdan, yani tarımın şirketleştirilmesinden yana koymaktadır. Biz küçük çiftçilerin ayakta kalabilmesinin, en doğal hakkımız olan çiftçilik hakkımızı, üretebilme hakkımızı savunabilmemizin yolu kendi bağımsız örgüderimizi yaratabilmekten geçmektedir. Onun için bir yandan kendi sendikalarımızı kurarken, diğer yandan üretimden pazarlamaya kadar örgütlenmelerimizi yaratmak zorundayız. Gıda güvenliği ve güvencesini de ancak bu yolla sağlayabilir ve küresel ısınmada günahsız kalabiliriz. Şimdi söz Üzüm-Sen Genel Başkanı Adnan Çobanoğlu'nda.

KADERİMİZ KÜRESEL SERMAYEDE MI?

Küresel ısınmanın yarattığı sonuç ortada; susuzluk ve kuraklık! Bütün ülkede susuzluk tehlikesi baş göstermeye başladı. Daha birkaç hafta önce Kocaeli'nde susuzluk yüzünden fabrikalardaki üretim durma noktasına geldi. Şimdi de tarımsal üretim durma noktasında. Büyük tarımsal işletmeler bu ihtiyaçlarını yeraltı sularını kullanabilecekleri yatırımlar yaparak çözmekte. Ancak bu yatırımı yapacak ekonomik gücü olmayan küçük çiftçiler ise sadece feryat ederek veya "yağmur duası"na çıkarak çözüm aramakta. 20. yüzyıl sonlarında onlarca değerli bilim insanı "eğer su kaynakları iyi kullanılmazsa ve kapitalizmin kâr hırsıyla atmosferi kirletmesine dur denilemezse küresel ısınma ile karşı karşıya kalınacağını" bununda canlı türlerinin yok oluşuna neden olacağını" ısrarla dile getirirdiler. Bu da gösteriyor ki 21.yüzyılda su kaynakları en az enerji kadar önem kazanacak. Sanayi üretiminin vazgeçilmezi olan enerji kaynaklarını el koymak için dünyayı kan gölüne çevirmekten çekinmeyenler tarımsal üretimin vazgeçilmezi olan su kaynaklarını da ele geçirmek için aynı yöntemleri uygulamaktan çekinmeyecekler. Hele hele tarımsal üretimin diğer yaşamsal girdisi olan tohumu da el koyduklarında üçgeni tamamlamış olacaklar: enerji kaynakları, su kaynakları ve gıda egemenliği. 21. yüzyılda tüm iktidar savaşmaları bu üçlünün ele geçirilmesi üzerine şekillenecek. Kaderimizi bugün küresel sermaye yazmaya çalışıyor. Ancak kendi kaderimizi kendimiz

---

tain edebiliriz.

Egemenlik savaşını kazanabilmemiz için hâlâ fırsatımız var. Toprağımıza, suyumuz ve tohumumuza sahip çikarsak ve küresel ısınmaya neden olan faktörleri ortadan kaldıracak şekilde kapitalistlerin heveslerini kursaklarında bırakabiliriz.

» Ege Bölgesi'nde kuraklığın tarıma etkileri, öneriler: ZMO İzmir Şubesi Eski Yönetim Kurulu Üyesi Göksel Geçgel

EGE Bölgesinin su potansiyeli yaklaşık 17,5 km³/yıl olup ülkemiz yer üstü su potansiyelinin %8-9'na karşılık bir değerdir. Ülkemiz nüfusunun %13'nün, tarıma elverişli alanların %14,6'na sahip Ege bölgesinde üretimde tarımın payı %22 den %16 lara düşmüştür. Başta sulama sistemlerinde olmak üzere tarımsal alt yapı yatırımlarının azalması, tarım kesiminin son 5 yılda tarımsal gelirlerinde neredeyse zarar eder hale gelmesi tarımsal üretimdeki 6 puanlık düşüşün ana nedenlerindedir.

Nisan sonu itibarı ile Ege bölgesinin bazı yörelerinde uzun yıllar bölge ortalaması olan 518,9 mm'ye yakın yağış değerleri oluşmasına karşın, Uşak, Soma, Manisa, Akhisar ve Ödemiş yörelerinde ortalamadan 100 mm' yi geçen daha düşük yağışlar kaydedilmiştir. Yukarıdaki genel hatırlatmalar sonrası Nisan 2005 sonu dikkate alınarak, kaydedilen yağışlardaki düşük değerler ve bulunduğumuz yıl yazının son 200 yıl ortalamalarına göre en sıcak yaz olmaya aday olması bölgemizde sadece bu yılı planlamakla çözüm sağlamanın gelecek yılları tehlikeye atacağını en başta belirtmeliyiz. Bu yağışlara karşın Nisan ayı itibarıyla Bölgede işletmede olan barajlarda, Avşar, Buldan ve Seferihisar barajları hariç (geçen yıla göre daha düşüktür), %70-80 doluluk oranına ulaşılmış olup, geçen yılki seviyelerde bulunmaktadır. Dikkat edilmesi gereken, karşılaştırmanın geçen yıl ile yapılmış olmasıdır. Yukarıdaki bu günün verileri sonucunda Bölgede sorun yok demek olası mıdır?

Ege bölgesinin potansiyelini geriye dönük verileri de dikkate alarak irdelemek gerekir. Ülkemiz 26 büyük akarsu havzasının 5'i Kuzey Ege, Gediz, Küçük - Büyük Menderes ve Batı Akdeniz olarak bölgemizde yer almaktadır. Ancak yapılan araştırmalarda bölgede yer alan tüm havzalarda 1980-1992 yılları arasındaki kurak periyotta su potansiyelinin %8 azaldığı tespit edilmiştir. 1992 sonrası yaşanan kuraklıklarda dikkate alındığında 2004 yılında yapılan değerlendirmelerde Ege Bölgesinin bulunduğu Kurak konumdan Çok Kurak konumuna geçtiği görülmektedir. Yeraltı su potansiyeli açısından diğer bölgelere göre zaten fakir olan bölgemizin yeraltı suyu potansiyelinin de azalma yönünde olduğu görülmektedir.

Dünya ve ülkemizin yeni bir kurak döneme girdiği değerlendirilirse, zaten Kurak konumda olan ülkemizde gerekli orta ve uzun vadeli planlamalar yapılmazsa tarımımızı çok daha zor günler beklemektedir. Verilere bakarak bölgemizde 2005 yılında pak fazla sorun yaşanmayacağı varsayılabilir. Bu yıl verilerine göre, Tarımsal Sulama rezervlerinde eksiklik aza yakın veya yeter seviyelerde olmasına rağmen, özellikle son 200 yılın en sıcak yazı varsayımından hareketle, yaz ürünlerinde günlük bitki su tüketimi yükseleceğinden, sulama sıklığının artacağı, rezervuarlardan ve gündüz sulamalarından geçen yıllara göre çok daha fazla buharlaşma kayıpları olacağı söz konusudur.

Sulama sistemlerinin işletilmesi açısından iki ana konuda zorluk beklenmektedir. Bunlar, daha erken başlayacak ve daha geç bitecek sulama sezonu ve geçmiş alışkanlıklara göre daha sık aralıklarla sulama isteklerinin gelmesidir. Sulama sıklığı isteklerinin mevcut yerüstü su kaynaklarından karşılanamaması durumunda daha fazla yeraltı su kaynaklarına yönelmesi ile açığın kapatılmaya çalışılması, bu durumda ise daha fazla enerji ve daha fazla yeraltı kaynak potansiyeli açıklığı oluşacaktır.

Günü (Sulama Sezonunu) kurtarmayı planlamak, geleceği daha fazla tehlikeye atmak olacaktır. Şu andaki potansiyel konum; kuraklık periyodunu ve önümüzdeki yıllar tahmini yağış değerlerini hesap ederek, şimdiden Kısıtlı Sulama uygulamalarına başlamak, gece sulamalarını cazip hale getirmek ve dekar başına süreye bağlı su verilmesi gibi hemen bu yıldan uygulaması yapılabilecek yöntemlere geçmelidir.

Mayıs ayı ortalarında bölgenin tamamına yakınında Bitki deseni tespiti yapılabilir. Bitki desenine göre, hemen yeniden bu yılın planlamasının ve gelecek senelerin de projelendirilmesinin yapılması, yörede rasyonel -ekonomik- teknik Tarımsal Sulama yatırımlarının olabilecek en kısa sürelerde bitirilmesi sağlanmalıdır.

Savran Mete (üzüm üreticisi): Killik Kasabası/Alaşehir

Bu yıl kış gelmedi. Ne havalar soğudu ne de yağmur yağdı. Böyle biraz daha devam ederse bağlar erken açacak. Ama asmalar topraktan yeterli suyu alamadığından dolayı da açan gözler daha filiz haline bile gelmeden kuruyacak. Bir kaç yıldır sanki mevsimler yer değiştirdi. Geçen yaz tam hasat mevsiminde yoğun yağışlar nedeniyle sergideki üzümümüzü kurutamadık. Bazı bağlar da ise henüz hasat edilmemiş üzümler yağmurlar nedeniyle çürüdü. Üzümlerimizin kalitesi yağışlar nedeniyle düştüğünden dolayı tüccarlar alıcı olmadı. Şimdi de tam yağmura ihtiyacımızın olduğu bir dönem olduğu halde yağış yok. Bu yıl da mevsimler tersine işler de kışın yağmur yağmayıp yazın yağarsa çiftçi gene zarar görecek. Yetkililer bu konuda bir şeyler yapmalı. Dünya kirletildiğinden dolayı bu mevsim değişikliklerinin olduğu söyleniyor.

» METİN USLU: Zeytin-Sen Girişim Komitesi Üyesi

KUZEY Ege dünyanın en güzel zeytininin yetiştiği bölge. Zeytin yaşam kaynağı ama onun yıllar süren yetiştirme serüveni için başka bir yaşam kaynağına suya ihtiyacı var. Kuzey Ege kirlilik ve küresel ısınmadan nasibini alırken zeytinciler susuzluk ve ekonomik zorluklara karşı da örgütleniyorlar. Zeytin-Sen Girişim Komitesinden Metin Uslu'yu dinleyelim.

"İklimbilimcilerin Küresel Isınma diye ifade ettikleri tespit yer küremizi bir küresel kuraklığa doğru sürüklüyor. Bu felaketi durdurmak için yer kürenin egemen yöneticileri acil kararlar alması gerekiyor. İlk etapta yapılması gereken önlemler belli; savaşların durması, fosil yakıtların kullanımının sonlanması, tüketim ve kullanım alışkanlıklarımızın acil değişimi vs. Bununla birlikte mevcut, kıt kaynakların yani toprak, su, hava gibi kaynakların daha verimli kullanılması gerekiyor. Özetle Küresel Isınma acı gerçeği, sistem ve alışkanlıkların acilen değişmesi ile toplumsal yaşamda bir ekolojik devrimin gerçekleşmesinin insanlığın geleceği için zorunlu olduğunu gösteriyor. Ekolojik devrimin gerçekleşebilmesi için de biliyoruz ki temel üretim ilişkilerimizin de değişmesi gerekiyor. İnsan yaşamının öncelikli temel unsurları olan toprak, tohum ve havanın yanında su gelecek için alarm sinyalleri vermeye başladı. Bu yıl birçok kentteki belediyemiz, barajların yeteri kadar suyla dolmadığından su kesintisine gidileceğini açıkladı ve bu açıklamalar devam ediyor.

Tüm bunlar yaşanırken özel su şirketleri, yer altı su kaynaklarından su çekip, şişeleyip satışlarına devam ediyorlar. Yer kürenin, yaşanan iklim değişikliğinden etkilenen ekosisteminde yer altı su kaynaklarının kullanımı ise daha da önemli hale geliyor. Biz çiftçiler için ise bunun çok daha büyük önemi bulunuyor. Tarlarımızdaki sulama kaynaklarımızın sağlıklılaştırılması sorumluluğunu yaşarken yer altı ve yer üstü su kaynaklarına ulaşımımız sınırlı hale geliyor. Dolayısıyla bu durum tarımsal üretimimizi etkiliyor, düşürüyor ve zorlaştırıyor. En sonunda da tüketicinin marketine daha pahalı ve sağlıksız ürünler bulunmasına neden oluyor. Bu nedenle, ülkemizdeki ve bölgemizdeki su kaynaklarının korunması ve kullanımında küresel ısınma faktörünü hesaba katan yeni politikalar ve uygulamalara gidilmelidir. Aksi takdirde biz tarım üreticileri, tüketicileri ile topyekün insanlığın gelişimi bir felakete sürüklenecektir."

» HASAN CENGİZ YAZAR: Zeytin-Sen Girişim Komitesi Üyesi

MARMARA bölgesindeki hızlı kentleşme ve çarpık sanayileşme su kaynaklarını hızla tüketiyor. Marmara ve kuzey Ege'nin tarımsal değerleri de hızla yok oluyor. Zeytin bunların başında geliyor. Zeytin fiyatları bu yıl geçen yılın fiyatlarının gerisinde kaldı, zeytinyağı fiyatları da. Ama şimdi zeytin ve zeytinyağı üreticilerini bir de kuraklık tehlikesi bekliyor pusuda. Kuraklık böyle devam ederse var yılı yok yılı olabilir diyor, Zeytin Üreticileri Sendikası Girişim Komitesi Üyesi ve üreticiler.

ZEYTİNİN SOYU KURUMAZ

Zeytinin anavatanı Lübnan. Zeytin hurmanın yakın akrabası. Çok su istemiyor. Hatta çok su alırsa çürüyüp kuruyor, ama gene de suya ihtiyacı var.

Hele çiçek dönemi (mayıs) ve meyve döneminde (haziran-temmuz) belli bir miktar su gerekiyor. Ülkemiz zeytin bölgelerinin önemli bölümü sulanmıyor. Su tabiatın verdiğiyle sınırlı. Gökten düşmezse iş zor. Ayvalık, Burhaniye, Edremit, Havran, Gömeç bu bölgede yaklaşık 7 milyon zeytin ağacı var. Geçen sezon (Ekim 2006-Ocak 2007) yok yılıydı. Gelecek sezon ise (Ekim 2007 - Ocak 2008) var yılı. İlçe Tarım Müdürü Vekili Ziraat Mühendisi Musa Taş "Son altı aydır doğru dürüst yağmur yağmadı, eğer bu mayısa kadar devam ederse zeytinler çiçek açmayacak, meyve vermeyecek, meyve verse de cılız kalacak. Gelecek sezon var yılı olması gerektiği halde yok yılı olacak" dedi. Bunun anlamı

verimin en az yüzde 70 düşmesi demektir.

Zeytinciler zaten zorda. 2005 yılında 5 asitlik zeytinyağı fiyatı 5 milyon lira olarak açıklanmıştı.

TARİŞ 2006 yılı 5 asitlik zeytinyağı fiyatını 2005 yılı fiyatlarının gerisinde; 3 milyon 580 bin lira olarak belirledi. MARMARABİRLİK ise 2006 yılı sofralık zeytin fiyatlarını 2005 yılı fiyatı olan; 4 milyon 200 bin den daha düşük olan 3 milyon 900 TL olarak belirleyebildi. 2006 yılında uygulanan fiyat politikalarıyla ağır bir darbe alan zeytincileri şimdi de kuraklık ürkütüyor.

» AHMET ÜNŞAN: Zeytin üreticisi

ZEYTİNİN kısa sürede verim azalır. 1988-1995 yılları arasında olduğu gibi uzun süreli kuraklıklarda verimsizlik yaşanmıştı. "Zeytinin soyu kurumaz" diyen Ahmet Ünşan, ama verimin azalması ile geçim aracı olmaktan çıkacağını söyledi. Bölgede yapılan, on yıldır su tutan ama bir türlü kanalları faaliyete geçmeyen Madra barajı da başka tartışma konusu. Çiftçiler "hükümet barajın kanallarını faaliyete geçirmek için zeytinlerin 3 kişinin elinde toplanmasını bekliyor" diyorlar.

» HASAN ANAK: Ayvalık TARİŞ Başkanı

BU yıl da yok yılı olabilir. Sulama yöntemlerinin geliştirilmesi, devletin sulama ile ilgili konularda ve ürün sigortası konusunda adımlar atması lazım. Zeytin çiftçileri "küresel ısınma" konusunda tüm dünya devletlerinin ve özel kurumların gerekli adımları atmasını istiyorlar.

KARADENİZ'İN İNSANI KURAKLIĞIN VE İSSİZLİĞİN TEHDİDİ ALTINDA:

Karadeniz'in yeşili sarı, insanı umutsuz olmasın

Karadeniz'in ekonomik kaynakları iki tehditle karşı karşıya. Birincisi uygulanan ekonomi politikaları, ikincisi çevre kirliliği ve küresel ısınma. Hamsi ısınan denizde durmuyor. Çayın yeşili kayboluyor. İşsizlik umutsuzluğu körüklüyor

Karadeniz çay, fındık, yeşil ve denizin bereketiyle anıldı, konuşuldu hep. Ama şimdi bölge insanı dertli. Karadeniz'de işsizlik ve umutsuzluk kol geziyor. Çünkü Karadenizlinin geçimini sağladığı çay, fındık, balık eskisi gibi değil. Karadeniz'in ekonomisinin dayandığı bu ürünler uygulanan yanlış ekonomi politikaları sonucunda bölge insanına refah getirmez oldular. Geçen sene fındıktan önceki senelerde çaydan Karadenizli umduğunu bulamadı. Şimdi de Karadeniz'in yeşili küresel ısınmanın tehdidi altında. Ormanlar yeterli yağışı alamıyor, çay sürgünleri yetersiz. Deniz ısınıyor; bu yüzden hamsi derin ve soğuk sulara erkenden gidiyor. Balıkta bu yüzden geçen senelerdeki verim yok. Tıpkı çay ve fındıkta olduğu gibi. Geçen sene fındıkta oynanan oyunların bölgedeki olumsuzluğu sürüyor. AKP Hükümeti, Toprak Mahsulleri Ofisi'ni (TMO) Fiskobirlik'in tasfiyesinin bir adımı olarak arz fazlasının kontrolü adı altında ilk kez fındık alımlarında devreye soktu. Ancak yine de geçen yıl 7,00 YTL olarak açıklanan fındık fiyatlarının 2,00 YTL'ye kadar gerilemesi engellenemedi. Çünkü hükümet TMO aracılığıyla piyasayı çiftçi lehine devreye sokmadı. Fındık fiyatlarının yükselme eğilimi gösterdiği dönemlerde TMO aracılığıyla piyasaya müdahale ederek veya "alımları durduruyorum" diyerek fiyatlarının yükselmesini frenledi. Bölgedeki yaygın kani; TMO alımlarından üreticinin değil tüccarın kazançlı çıktığı yönündedir.

2006 yılına damgasını vuran fındıkçılar oldu. Fındıkçılar adına ilk kıvılcımı, Fatsa'da yapılan mitingde kürsüyü kullanarak çakan Fındık Üreticileri Sendikası Başkanı ile bölgenin fındık üreticileri fındık üzerinde oynanan oyunları ve kuraklığın bölgeye yapabileceği olası etkilerini anlattılar.

Fındık-Sen Genel Başkanı Kutsi Yaşar daha fındığın yaralarını sarmadan bu yılda da kuraklık tehdidiyle karşı karşıya kaldıklarını vurguluyor. Söz Kutsi Yaşar'da:

KARADENİZ'DE AFETLER KOL GEZİYOR

Dünyada yoğun olarak uygulanan endüstriyel tarımın olumsuz sonuçları her gün bir başka boyutuyla kıtadan kıtaya dolaşiyor. Topraklarımıza saçtığımız kimyasal gübreler, doğamıza püskürttüğümüz kimyasal ilaçlar, genetiği ile oynadığımız tohumlar, kasırgalar, kuralıklar, seller, çoraklaşmalar, kuş gribi ve kanser olarak bize geri dönüyor.

Atmosferimizin kirlenmesi ile iklimsel dönüşümler yaşanıyor, bu da en çok tarımı olumsuz etkiliyor. Yılın en soğuk ayında yaşanan bahar sıcaklıkları bitkilerin büyüme süreçlerine

---

sekte vuruyor.

Fındık üreticisi daha 2004 yılında yaşanan don afetinin yaralarını saramamışken bu kez de kuraklık tehlikesini yaşıyor. Don afeti sonrası bölgede yaklaşık 1 katrilyonluk maddi kayıp oldu, AKP hükümeti bu zararı 292 trilyon olarak açıkladı bu miktarın da ancak 40 trilyonunu fındık üreticilerine ödedi. 1994 yılında yaşanan kuraklık da henüz akıllardan silinmedi.

Dünyada ve Türkiye'de yaşanan bu olumsuzluklar karşısında AKP hükümeti ne yapıyor? AKP hükümeti, Tarım sigortaları ile ilgili pilot bölgeler uygulamaya koyuyor. Pilot bölgelerde uygulamaya konulan Tarım Sigortaları tahsisi kanununa bakıldığında uygulama üreticileri kollamaktan çok, sigorta alanında faaliyet gösteren finans kuruluşlarına sermaye yaratacak şekilde kurgulanmış gibi. Ayrıca kamunun Tarım Sigortaları Tahsisine ayırdığı pay, tarımın GSMH'dan aldığı %1 bile olamayan payın %5'i kadar.

DOĞAYLA UYUMLU TARIM

Küresel sermayenin silahşorları (IMF, DB, DTÖ VE ÇUŞ) az gelişmiş ve geri kalmış ülkelere endüstriyel tarımı dayatarak küresel ısınmaya yol açıyorlar.

Çiftçi sendikaları doğayı kirleten ve yok eden bu endüstriyel tarıma karşı doğayla kardeş, tarımsal üretimi ticari meta haline getirmeyen, kâr hırsı için değil insanlık için üreten bir anlayışı ve tarım tarzını önüne koyuyor.

Unutulmamalıdır ki, tabii afetler tarımda zorluklar ve yıkımlar yaratabilir. Ancak; asıl yıkımı yaratan tabii afetlere karşı çiftçilerini koruyacak düzenlemeleri yapmayan yaklaşımlardır.

NE DEDİLER

MEHMET IŞIK: Giresun

ULA kardeşim ben asıl nisan-mayıs aylarında olabilecek geç donlardan korkuyorum. Bu aylarda sıcak giden hava hayra alamet değil. Bu sıcak havalar nisan-mayıs aylarında bize don olarak dönerse kefen parası bile bulamayız.

KENAN BAŞ : Bulancak-Hisarkaya Köyü

1994 yılında tam 90 gün hiçyağmur yağmamıştı. Üç sene bahçe kendine gelememişti.

Bilim adamları 2007 yazının en sıcak yaz olacağını yazıyorlar. Kuraklık olursa bu sefer 3 değil 30 senede kendimize gelemeyiz.

Karadeniz'in ömrü sınırlı

Doğu Karadeniz kıyılarından bir görüntü. Bu pisliği yaratan anlayışla dünyayı giderek nefes alınmaz bir seraya dönüştüren anlayış aynı. Karadeniz hızla kirleniyor. Evsel atıklar, sanayi atıklarıyla başlayan kirlenme süreci küresel ısınma tehdidiyle sürüyor. Karadeniz'in ısınması ve kirlenmesi canlı popülasyonunu değiştirecek. Bölge insanının geçim kaynağı balık türleri başta hamsi olmak üzere kaybolacak. Son yıllarda hamsi bir var bir yok. Bu istikrarsızlık balıkçıları ve ailelerini kortutuyor. Geleceklerinden endişe duyuyorlar. Artık "bu kirlenme kötü ama bizi etkilemez biz torunlarımızı düşünüyoruz" diyenler de yanılıyor. Küresel ısınmayla birleşen evsel ve sanayi atık kirlenmesi kirliliğe bağlı değişim sürecini hızlandırdı. Karadeniz gibi kapalı denizlerin de ömürleri insan ömrüyle kıyaslanacak sürelerle indi.

» TARIM ORMAN SENDİKASI

Küresel ısınmaya tarımdaki yanlış olan endüstriyel üretim modelinin sebep olduğu bilinen bir gerçek olarak orta yerde duruyor. Ormanlarımızı koruyamamız küresel ısınmaya tarımdaki yanlış politikalarından daha fazla neden olduğunu TARIM ORKAM SEN Genel Başkanı Sezai Kaya anlatıyor.

KÜRESEL ISINMANIN TARIM VE ORMANCILIĞA ETKİLERİ

» ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Son yıllarda Dünya üzerinde alışılmışın dışında birçok olayın meydana gelmesi küresel ısınma denilen ve büyük felaketlerin habercisi sayılabilecek gündemi tüm dünyanın odağına yerleştirmiştir. Büyük orman yangınları, salgın hastalıklar, buzulların erimesi, kasırgalar, anormal sıcaklık dalgaları, seller, aşırı soğuklar, okyanusların ısınması, deniz seviyesinin yükselmesi, mevsimlerin birbirine karışması, baharın kendini göstermeden yaz mevsimine gelinmesi şeklinde kendini gösteren küresel ısınma nedeniyle insanoğlu şaşkın bir durumdadır. CO2 ve ısıyı tutan diğer gazların miktarında görülen artışın atmosferdeki, okyanuslardaki ve kara kütlelerindeki ısıyı yükseltmesi ile ifadesini bulan küresel ısınma, dünya üzerinde ciddi sonuçlar doğuracak olan iklim değişikliklerine yol

açması ve açacak olmasıyla endişe ile izlenmektedir. Söz konusu ısınmaya, doğada tabii olarak bulunan ve insanların çeşitli faaliyetleri sonucu kömür, doğal gaz, petrol gibi fosil yakıtların yakılması ile oluşan sera gazlarının neden olduğu bilinmektedir. İnsanların bu faaliyetleri sonucu küresel ısınmaya olan etkilerin

» Enerji kullanımında %49

» Endüstrileşmede %24

» Ormansızlaşmada %14

» Tarımda %13 oranında olduğu görülmektedir. Tarım alanındaki öncelikler, bağlamında, Ulusal bir Tarım Politikası belirlenmeli ve bu politikanın gerekleri yapılmalıdır.

BU DOĞRULTUDA;

» Tarım sektörüne finansman sağlamaya devlet desteğinin artırılmasına;

» Gelecekteki iklim koşulları ve sıcaklık artışlarına paralel olarak uygun tarımsal bitki çeşitleri belirlemeli, gen kaynaklarının korunmasına,

» Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını önlemeye,

» Kırsal yaşam kalitesini yükseltmeye ve tarıma dönük sanayinin geliştirilmesi ve istihdamın artırılmasına,

» Sulanabilecek arazi miktarının artırılmasına ve bu çerçevede sulama yatırımlarına öncelik verilmesine,

» Araştırma faaliyetlerine hız verilmesine,

» Tarım alanındaki özelleştirilmelere son verilmesine,

» Ülkenin özellikle sahil kuşağındaki ikinci ürün ekimine elverişli arazilerde yağ bitkileri ekiminin desteklenmesine,

» Tarım alanlarındaki gübre ve ilaç kullanımının çevre duyarlılığı ve önceliği noktasında ele alınmasına,

» Tarım üreticilerinin örgütlenmesi önündeki engellerin kaldırılmasına,

» Ve tarımsal arazilerin kullanımının planlamasına yönelik politikalar geliştirilmelidir.

Ormanların bir karbon yutağı olduğu gerçeğinden ve ormancılık alanındaki öncelikler bağlamında ise;

» Arazi kullanım planları doğrultusunda toprağın yanlış kullanımını önleyecek, orman olan ve olması gereken alanlarının korunmasına,

» Orman kaynaklarının yönetiminin devamlılığını sağlayacak ormancılık politikasının oluşturulmasına,

» Orman ekosistemlerinin uygun işlevlerine göre planlanmasına,

» Orman içi ve bitişiğindeki 8 milyona yakın yurttaşın ormanla bağıni azaltacak projelerin oluşturulmasına,

» Orman ekosistemlerinin korunmasına yönelik kapsamlı, katılımcı planlamaların yapılmasına,

» Orman ekosistemlerinin geliştirilmesi-genişletilmesi-ne yönelik ağaçlandırma, erozyon kontrolü, ıslah çalışmalarına ağırlık verilmesine,

» Ormanların azalmasına ve tahribine yönelik Anayasa ve yasalarda yer alan 2/B gibi düzenlemelerin kaldırılmasına,

» Orman alanlarının turizm amaçlı, maden taşocağı vs. gibi ormancılık dışı yararlanmalara tahsisinin önlenmesine yönelik politikalara ağırlık verilmelidir.

KÜRESEL ISINMAYI İSTERSEK DURDURABİLİRİZ: Silaha değil, suya ve toprağa kaynak

---

Küresel ısınma önümüzdeki yıllarda yalnız tarımın değil, insanlığın da en büyük sorunu olmaya devam edecek. Küresel Isınma Raporları bu sorunla baş etmenin mümkün olduğunu söylüyor. Herşeye rağmen geç kalmış değiliz. Stern Raporu atmosferdeki sera gazını baş edilebilir seviyeye düşürmenin dünya GSMH'sinin yüzde 0.6 kadar maliyeti olduğunu vurguluyor. Bu da dünya silahlanma harcamalarının dörtte birine eşit. Herşey açık değil mi?

Küresel ısınmanın getirdiği kuraklık ve iklim değişiklikleri çiftçileri vuruyor ama çiftçileri de en çok etkileyen ihmal ve vurdumduymazlık oluyor. Hangi ürünleri üreten çiftçilerimiz kuraklıktan etkilenecek? Kuraklıktan kimler kazanç elde etmek isteyebilecek? Buna karşı yöneticiler nasıl tutum almalı? Saydıklarımızla ilgili birçok konuda Ziraat Mühendisleri

---

Odası Başkanı Gökhan Günaydın'ın verdiği bilgiler çok önemli.

TÜRKİYE'DE KURAKLIK VE ETKİLERİ

Türkiye'nin uzun yıllar yağış ortalaması değerlerine göre, Aralık ayı yağış normali 97,2 mm'dir. Buna göre Türkiye, 2005 yılı Aralık ayında 61,7 mm, 2006 yılı Aralık ayında ise 26,1 mm. yağış almıştır. Başka bir deyişle, 2006 yılı Aralık ayında, Türkiye normalinden yüzde 73,1 oranda az yağış kaydedilmiştir.

Serin iklim tahılları, yıllık yağış ortalaması 450 mm. düzeyinde olan alanlarda, ek bir sulama yapılmaksızın yetiştirilebilir. Bununla birlikte, yıllık yağışın aylar itibarıyla dağılımının da düzenli olması istenir. Yağış rejiminde ortaya çıkan normal dışı gelişmeler, verim ve üretim üzerinde sınırlayıcı etkiler yapar.

Tohumlar toprağa ekildikten sonra; sırasıyla çimlenme-kardeşlenme-sapa kalkma-başaklanma ve olgunlaşma dönemi yaşamaktadırlar. Bunlardan özellikle ilk üç dönemde uygun miktarda yağışın alınması beklenir. Sonraki iki dönemde ise, yağışın özellikle kalite üzerinde olumsuz etkileri söz konusu olmaktadır.

Trakya-Çukurova-İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri, Türkiye'nin önemli tahıl üretim merkezleridir. Bunlardan, Trakya hariç tüm bölgelerde, önemli oranda yağış azlığı söz konusudur. Özellikle Adana, Hatay, Konya, Ankara ve Şanlıurfa illerinde kasım ve aralık aylarında yaşanan ve ocak ayının ilk 20 günlük döneminde de devam eden kuraklık, kışlık buğday ekiminde çimlenme kapasitesini önemli ölçüde etkilemiştir. 20 milyon tonluk toplam buğday üretiminde Konya'nın 1.8, Adana'nın 1.2, Şanlıurfa'nın 1.2 milyon ton, Ankara'nın 900 bin ve Hatay'ın 400 bin ton paya sahip oldukları düşünüldüğünde, sorunun ciddiyeti ortaya çıkmaktadır. Bazı illerde üreticinin, kışlık ekim yaptığı tarlasını yeniden sürdüğü gözlemlenmektedir.

Bu çerçevede, yaklaşık 20 milyon ton buğday, 9 milyon ton arpa, 300 bin ton yulaf ve 200 bin ton çavdar üretiminin İç Anadolu, Çukurova ve Güneydoğu'nun Batısı'nda gerçekleştirilen bölümü için; Çukurova'da yüz-de30, İç ve Güneydoğu Anadolu'da yüzde 10 olmak üzere ortalama yüzde 20'lere varan bir üretim düşüşünü öngörmek ve buna göre önlem geliştirmek zorunluluğu bulunmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu, buğday üretiminde 2005 yılı 21,5 milyon ton olarak açıkladığı üretim tahminini, 2006 yılı birinci ve ikinci tahmininde sırasıyla 20,5 ve 20 milyon ton olarak revize etmiştir. İyimser bir tahminle, kışlık buğday ekiminde yaşanan kuraklık sorunu nedeniyle üretim düşüşünün 1 milyon tonla sınırlı olacağı varsayıldığında, bunun genel ekonomiye olumsuz etkisinin 400 milyon YTL düzeyinde gerçekleşeceği beklenebilir. Bununla birlikte, kışlık ekim için önümüzdeki dönemdeki olası kar yağışlarının ve bunun yanında yazlık ekim de dahil olmak üzere olası bahar yağışlarının, verim ve üretim üzerinde belirleyici etki yapacağını not etmek gerekmektedir.

Verim ve üretimdeki geriye gidişler, şüphesiz en çok yoksul tahıl üreticisini olumsuz edileyecektir. Bunun yanında, dönemin özelliklerini "fırsat" sayacak bazı sektörel süreçler konusunda dikkatli olmak zorunluluğu bulunmaktadır.

Bu bağlamda, bahar dönemi özellikleri görülmeden, tahıl ürünlerinde "üretim yetersizliği" öne sürülerek gümrük vergisi oranlarının düşürülmesini isteyenlerin, aslında iç-dış piyasa fiyat marjından yararlanmak isteyenler olduğu bilinmeli ve şu ortamda bir gümrük indirimine gidilmemelidir.

Mevsim normallerine göre kaydedilen yüksek sıcaklık ve düşük yağış değerleri, tahıllar dışında Çukurova'da karnabahar, soğan ve patates gibi ürünlerin üretimini de tehdit etmektedir. Ayrıca erik, kiraz, kayısı, şeftali gibi sert çekirdekli meyveler ve narenciye, zeytin ve üzüm de ağaç ve asmaların kışlama evresini yeterince yaşayamamaları, verim ve kaliteyi olumsuz etkileyebilecektir. Genel olarak ağaçların "yalancı bahar" etkisiyle çiçek açmaları, arkasından gelecek soğuklarla don olasılığı ve bundan dolayı ortaya çıkabilecek zararları da artırmaktadır. Dünya genelinde görülen küresel ısınma süreci, kuşkusuz Türkiye'yi de tehdit etmektedir. Türkiye bu gerçekle yüzleşmek, uygun önlemleri zamanında almak zorundadır.

Türkiye'de 2006 yılının Ekim-Aralık dönemi uzun yıllar yağış ortalaması 224 mm. iken, 2006 yılı Ekim-Aralık döneminde 199,1 mm. yağış kaydedilmiştir. Bu durum, dönemin başında kaydedilen aşırı yağış-sel sonrasında, özellikle Kasım Ayı'nın başından itibaren ortaya çıkan kurak döneme işaret etmektedir. Türkiye'de, teknik ve ekonomik ölçütlere göre sulanabilir 8,5 milyon hektar tarım alanının, ancak 4,5 milyon hektarı

sulanabilmektedir. Başka bir deyişle, 4 milyon hektar alan, su beklemektedir. Türkiye, önümüzdeki 10 yıllık dönemde, her yıl 400 bin hektar sulama yatırımı gerçekleştirerek, toprağını su ile buluşturmalıdır. Buna karşılık, yılda ancak 35-40 bin hektar sulama yatırımı yapılabilen bu alandaki uzman kuruluş Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kapatılmakta, sulama yönetimi "kederine" terk edilmekte, tarım toprakları amaç dışı kullanılmaktadır. Bu yatırım hızı ile gidilirse, sulama yatırımlarının tamamlanabilmesi için, 100 yıla yakın bir süreye gereksinim vardır...

Yatırım eksikliği yanında, mevcut yatırımların gerçekleştirilmesinde de ciddi sorunlar bulunmaktadır. GAP Bölgesi'nde 35 bin hektar alan, yanlış sulama teknikleri nedeniyle tuzlulaşma ve çoraklaşma sürecini yaşamaktadır. Derin su kuyularından yapılan yeraltı suyu çekimleri, Konya Ovası'nı hızla çoraklaştırmaktadır. Bu bağlamda, yeraltı suyuna yüklenen su temini yanında, açık kanallarda taşınan su ile yapılan "vahşi sulama" yöntemlerinden derhal vazgeçilmeli, damla sulama başta olmak üzere, suyu tasarruflu kullanan, toprakta tuzlulaşma-alkalileşme-çoraklaşma sorunu yaratmayan çağdaş teknikler uygulanmalıdır.

Su mülkiyeti ve işletmeciliğinde, üreticiye, suyu kullanan ve yöneten bir nitelik kazandırılmalı, "su hizmetlerinin özelleştirilmesi" uygulamalarından vazgeçilmeli, kamu yararı su politikalarının odağına oturtulmalıdır. Atıksu ve kuraklık yönetimi yanında, yeni dönemin koşullarına uygun tarımsal araştırma-yayım ve danışmanlık hizmetleri kurgulanmalı ve etkinlikle uygulanmalıdır. Küresel ısınmayı tetikleyen fosil yakıtlar yerine, tarımsal ürünlerden elde edilen biyo-yakıtların (biyodizel ve biyobenzin), öncelikle tarım ve iş makinelerinde olmak üzere kullanımı yaygınlaştırılmalıdır. Doğayı ve çevreyi sömürerek tüketen endüstriyel tarım uygulamaları yerine, doğayla ve tüketiciyle dost tarım teknikleri uygulanmalıdır. Tarım bir kültürdür. İnsan ve doğa, bu kültürün ayrılmaz parçalarıdır...

TARIM VE HAYVANCILIĞIN ZARARI

İklim değişikliği nedeniyle tarımın yaşadığı olumsuzluğu bitkiler kadar hayvanlar da yaşıyor. İklim değişikliğindeki ani değişiklikler veba ve başka hastalıklara neden olacak, hayvanların yetiştirme ve verimliliğini olumsuz etkileyebilecektir.

Yağmurların yoğunlaşmasıyla toprak erozyona uğrayacak, ot ve yem azalacaktır. Ot ve yemin azalması sonucunda hayvanlardan elde edilen et ve süt ürünlerinde verimlilik düşecek, hayvan sayıları azalacaktır. Bu durum tarım ve hayvancılıktan geçimini sağlayan tüm insanları hem gıdasız bırakacak hem de yoksullaştıracak. İnsanlar gibi evcil ve evcil olmayan hayvanların gıda güvencesi de risk altına girecektir.

20. yüzyıl boyunca küresel ısı, ortalama yüzde 0,6 yükseldi. Sera gazlarının atmosferdeki yoğunlukları yüzde 1 oranında arttı. Bugün karbondioksit, diazot monoksit ve metan gazları, küresel ısınmadan sorumlu tutulmaktadır. 20. yüzyılda, atmosferdeki karbondioksit düzeyi yüzde 25, diazot monoksit yüzde 19, metan gazı yüzde 100 yükseldi.

Bilim insanları iklim değişikliğinin tarım üzerinde olumsuz etkisinde ortaklaşıyorlar. İklim değişikliği üzerine Birleşmiş Milletler 2001 yılında Hükümetler arası bir panel (Intergovernmental Panel on Climate Change-IPCC) düzenlemiştir. Panelde bilimciler dünya ikliminin düşünülenin ötesinde hızlı değişmekte olduğunu ortaya koydular. Söz konusu panelde durumun bu şekilde sürdürülmesi halinde yüz yılımızdaki ısı önceki tahminlerden daha yüksek; 1,4-6 C'lik bir artışın olabileceğinde katılımcıların çoğunluğu ortaklaştı. Bu ısı artışının yol açacağı felaketler şöyle sıralandı:

- » Deniz seviyelerinin yükselmesi ve kuraklık, sel ve şiddetli fırtınalar gibi aşırı hava olaylarının daha sık görülmesi,
  - » Afrika'nın güneyi, Ortadoğu ve Avrupa'nın güneyindeki kurak ve yarı-kurak alanlarda ağır su sıkıntısı
  - » Birçok tropikal ve subtropikal ülkede, özellikle Afrika ve Latin Amerika'daki ülkelerde tarımsal üretimin azalması,
  - » Gıda üretiminin, artan nüfusun taleplerini karşılamayacağından dünya gıda fiyatlarının artması,
  - » Büyük öneme sahip ekolojik sistemlerin, özellikle mercan kayalıkları ve ormanların üretkenlik ve bileşiminde büyük değişiklikler,
  - » Yağmur yoğunluğunun ve kıyı bölgelerinde deniz seviyelerinin öngörülen artışları
-

nedeniyle sel ve toprak kaymalarının on milyonlarca insanı risk altına sokması olarak sıraladılar.

Küresel ısındaki en ufak değişikliğin bile tarım ile birlikte tüm evreni olumsuz etkileyebileceği uzmanlar tarafından hemen her platformda dile getiriliyor. Küresel ısınmanın böyle devam etmesi halinde 30 yılda Malezya'da pirinç veriminde yüzde 20 düşüşün yaşanacağı öngörülüyor. Eğer kimyasallar ile sürekli ve yoğun mekanizasyona dayalı üretim tarzı -endüstriyel üretim tarzı- uygulanırsa bundan çevre olumsuz etkilenir. Çünkü endüstriyel tarım tarzı yoğun mekanizasyonu zorunlu kılmakta, mekanizasyonda da kullanılan yakıtlar, fosil kökenli yakıtlar olmaktadır. Yine endüstriyel tarım tarzının neden olduğu biyoçeşitliliğin kaybolması, üretimde kullanılan ürün türlerinin sayısını tehdit etmektedir. Bütün bu melanetlerin bilinmesine karşın, çokuluslu tarım ve gıda şirketlerinin yerel hükümetlere yaptırımları, yerel hükümetlerin de bu yaptırımlara olumlu yanıt vermeleri ve uygulamaya dönük davranışlarda bulunmaları sonucunda endüstriyel tarım tarzı üretimine doludizgin devam ediliyor.

Oysa endüstriyel tarım tarzı yerine toprak, su ve çevre ile dost tarım tarzının -geleneksel tarım tarzının- uygulanması durumunda tarım, iklim değişikliğinin yayılmasını azaltma potansiyeline sahiptir. Endüstriyel üretim tarzı iklim değişikliğini geliştirici/besleyici, geleneksel (köylü) üretim tarzı ise küresel ısınmanın yayılmasında önleyici bir işlevi bulunuyor.

ÇİFTÇİLİK ÖLÜYOR

Küresel ısınma bazı ülkelerde yağmurları azaltıyor. Örneğin Ürdün'de küresel ısınmanın etkisiyle yağmurlar azalmıştır. Ürdün'ün güneyinde binlerce yıldır hububat üretimi yaptıkları topraklarında şimdilerde çiftçiler, yağmur oranının azalmasıyla birlikte hububat üretimini terk ederek topraklarına zeytin ağacı dikmeye başladılar. Çünkü bölgede yağmurlar her yıl daha da azalmaktadır. Çiftçiler hububat ekimi yerine zeytine yönelmeyle birlikte hububatta dışa bağımlı hale geleceklerini düşünüyorlar.

Yağış azlığı nedeniyle gıda ürünleri yerine ağaç yetiştirmeye yönelmek hububata göre kazançlı olabilir. Ama örneğin zeytin, hububata göre daha belirlenmesi nedeniyle söz konusu olmayacaktır. Zeytinyağı fiyatlarının dünya pazarlarında belirlendiği bilinmektedir. Dünya fiyatlarını da belirleyenler de gelişmiş ülkeler ile çokuluslu şirketler...

Doğru tercih yapmak durumundayız. Çünkü küresel ısınma telafisi mümkün olmayacak bir rotada hızla yol alıyor. Ozon seviyesinin yükselmesinin yaratacağı hava kirliliğinden tüm ürünler ve her şey olumsuz etkileniyor...

İlk elde Bangladeş, Çin, Mısır ve Endonezya gibi nüfus yoğunluğu fazla olan alçak bölge ülkelerinde ürünlerin çok büyük zararlar göreceği belirtiliyor, diğer ülkelerin de bazı bölgelerinin büyük zararlar göreceği bilim insanlarınca dile getiriliyor.

Türkiye de küresel ısınmadan önemli ölçüde zarar görecektir. Her ülke zaman geçirmeksizin küresel ısınmayı tetikleyen üretim modellerinden vazgeçmeli. Küresel ısınmanın etkilerinin azaltılması, süre içerisinde ortadan kaldırılması için Türkiye'nin de üzerine düşen işler var.

» ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- » Tarımda IMF ve Dünya Bankası telkinleri ile süren çiftçiliği ortadan kaldıracı, tarımı şirket-leştirici politikalar terk edilmeli,
  - » Tarım sektöründe bugün uygulanan üretim modeline alternatif olabilecek yöntemler araştırılmalı/başlatılmalı ve desteklenmeli,
  - » Tarımda kimyasal kullanımı derhal durdurulmalı, üretimde doğal yöntemler uygulanmaya ve geliştirilmeye başlanmalı,
  - » Mono kültür (tek ürün) üretim anlayışı terk edilmeli, polikültür üretim ve üretimde münavebe (nöbetleşme) ile nadasa bırakma yöntemleri uygulanmalı,
  - » Tarım ve diğer tüm alanlarda yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına öncelik verilmeli,
  - » Yerel ekolojik özelliklere göre geliştirilecek tarımsal etkinlikler, planlanmalı ve uygulanmalı,
  - » Tarımsal üretim ve rant elde etme amacıyla ormanların ve diğer ekosistemlerin yok edilmesi durdurulmalı,
  - » Çiftçilere ve orman köylülerine alternatif metotlarla ilgili eğitim düzenli ve sürekli olarak verilmeli, gelişmeleri ve uygulamaları sağlanmalı,
-

- » Çiftçilerin tarımsal üretimde kalmaları ve tarımın meslek olarak tercih edilebilmesi için sektörde çalışanların yaşam düzeylerini yükseltecek iyileştirmelere gidilmeli,
  - » Bu amaçla Bağımsız, Demokratik ve Sosyal bir tarım programı çıkarılıp uygulanmalıdır.
-